

Żestawski, Żastawski i Żostawski
zamiast Zasławski (obacz).

Żylinski (właściwie Żilinski)

niezawodnie od siola Żilino w powiecie Rosławskim w Smoleńszczyźnie ¹⁾, które w XV-m wieku nadane zostało kniaziowi Iwanowi Kromskiemu ²⁾, a które w 1503 r. trzymał Iwan Koszkin ³⁾.

Według rodosłownych Ruskich, książę Iwan Andrejewicz przezwany Żilka, syn kniazia Andrzeja Władimirowicza Wiazemskiego, który poległ 1224 r. nad rzeką Kałką, ma być protoplastą kniazów Żylinskiich na Litwie ⁴⁾. Zresztą w źródłach Ruskich żadnej wzmianki o tych kniazach, a w czasie, kiedy ich spotykamy na Litwie, już utracili byli ojcowiznę.

Książę Semen Fedorowicz Żylinski otrzymał od króla Aleksandra przywilej na dwór Tułów w powiecie Witebskim ze służbami ⁵⁾ i tenże książę *Semen Żylinski* w 1500 r. inny przywilej na siolo Jelino ⁶⁾. Pozostawił synów Iwana i Wasila, jak się okazuje z późniejszych dokumentów ⁷⁾. Bratem tych kniazów, zapewne cioteczynem, był Mitko, którego synom Semenowi i Andrzejewi Mitkowiczom, synowcom swym, książę *Wasil Semenowicz Żylinski* namiestnik *Krzyczewski*, potwierdza 1523 r. posiadanie połowy dworzyszczu pod ostrożnemi wrotami zamku Krzyczewskiego, co był dał Jurij Niemirowicz namiestnik Krzyczewski—Mitkowi, bratu jego, ojcu ich, oraz drugiej połowy, którą oni sami trzymają i dwóch siół w Krzyczewie ⁸⁾.

Książę Iwan Semenowicz Żylinski, występuje po raz pierwszy w 1509 r., w którym otrzymują od króla: książę *Wasil Żylinski* 30 kop a książę *Iwan Żylinski* 12 kop jurgeltu ⁹⁾. Następnie książę *Iwan Semenowicz Żylinski* otrzymał dwa razy potwierdzenie na Tułów, najprzód od króla Zygmunta, w Grodnie 1516 r. Lutego 8 indikta 12, potwierdzenie przywileju danego ojcu jego kniaziowi *Semenowi Fedorowiczowi Żylinskiemu* przez króla Aleksandra, na dwór Tułów w powiecie Witebskim ze służbami, a następnie w 1552 r. od króla Zygmunta-Augusta, potwierdzenie wymienionego przywileju króla Zygmunta ¹⁰⁾. Więcej o nim nie słyhać; niezawodnie umarł bezpotomnie a Tułów odziedziczył po nim synowiec jego kn. Iwan Wasilewicz Żylinski. W 1628 r. majątkiem tym władała księżna *Katarzyna Żylinska*, żona kniazia *Jana Ogińskiego* starosty *Kormiatowskiego* ¹¹⁾.

Książę *Wasil Semenowicz Żylinski* już w 1507 r. jest namiestnikiem Miednickim ¹²⁾. Namiestnik książę *Wasil Semenowicz Żylinski*, za wierną służbę królowi Kazimierzowi i Aleksandrowi, otrzymuje od króla Zygmunta 1509 r. przywilej na dworzec Memiżski Gojdutiszki w powiecie Wileńskim, który trzymał przedtem Iwaszko Koszka ¹³⁾. Jednakże na prośbę Iwana Koszki król w tymże roku odbiera Gojdutiszki kniaziowi Żylinskiemu i powraca takowe Koszce ¹⁴⁾. Natomiast książę *Wasil Semenowicz Żylinski* otrzymuje w tymże roku podobny przywilej za ojcowiznę swą, która odeszła do w. ks. Moskiewskiego, na włość w pow. Smoleńskim nazwaną *Wetlicze* ¹⁵⁾. W 1514 król w liście do namiestnika *Miednickiego kn. Wasila Semenowicza Żylinskiego*, daje mu ustawę i opisuje powinności poddanych Miednickich ¹⁶⁾. W 1516 r. książę *Wasil Żylinski* otrzymał namiestnictwo Krzyczewskie; przy oddaniu mu tego zamku spisano armatę (t. j. jego uzbrojenie) ¹⁷⁾. W 1519 r. książę *Wasil Semenowicz Żylinski*, zabezpiecza się co do wzięcia w zastaw w summie 733 kop groszy włości Krzyczewskiej ¹⁸⁾, zaś w następnym roku, już namiestnik *Krzyczewski*, otrzymuje przywilej na zastaw Krzyczewa z zamkiem, miastem i włością w summie 733 kop groszy, do wybrania tej summy w ciągu lat trzech, a potem dożywocie ¹⁹⁾. W 1523 r. jako namiestnik *Krzyczewski* potwierdza synowców swych Mitkiewiczów w posiadaniu dóbr pod Krzyczewem ²⁰⁾. W popisie 1528 r. książę *Wasil Żylinski* zapisany na 2 konie ²¹⁾. Jeszcze w 1529 r. król pisze do dzierżawcy Krzyczewskiego kniazia *Wasila Żylinskiego* w sprawie krzywd poddanym Krzy-

¹⁾ Karpow I 446. ²⁾ Z. 3 k. 27. ³⁾ Karpow I 446. ⁴⁾ Sinod. spis. 200. ⁵⁾ Patrz niżej. ⁶⁾ Z. 6 str. 310. ⁷⁾ Patrz niżej. ⁸⁾ 1523 Listopada 8 (Z. 12 k. 126). ⁹⁾ Z. 8 k. 440 od. ¹⁰⁾ W Wilnie 1552 Marca 16 (Z. 35 k. 130 d. 91). ¹¹⁾ Trudy Wileńskiego IX Archeologicznego Zjazdu. Wilno 1893. Oddział II str. 194. ¹²⁾ Października 2 ind. 11 (1507, Z. 8 k. 177). ¹³⁾ W Krakowie ind. 12 (Tamże k. 307). ¹⁴⁾ Tamże k. 318 od. ¹⁵⁾ W Krakowie Grudnia 27 ind. 13 (Tamże k. 329 od.). ¹⁶⁾ S. 7 k. 582. ¹⁷⁾ S. 2 k. 340. ¹⁸⁾ 1519 Czerwea 8 (Z. 11 k. 42). ¹⁹⁾ Lipca 22 ind. 8 (Z. 10 k. 53). ²⁰⁾ Patrz wyżej. ²¹⁾ P. 1 k. 7—8.

starościńej uwiązał się w ich las ¹⁾. W następnym 1556 r. pozwany w tejże sprawie przez wymienionych chorążyców Miednickich ²⁾, a także przez panią Stanisławową Kiszczynę wojewodzinę Witebską o krzywdy wyrządzone ³⁾. Tegoż roku 12 Czerwca 1556 *kn. Iwan Wasilewicz Żyliński* oblatował osobiście testament swój, tegoż dnia w Wilnie spisany, którym poleca żonie *Dorocie Nikodemównie*, aby był pochowanym w Wilnie w cerkwi Sw. Trójcy; tejeż żonie za wniesione przez nią 800 kop gr., zapisuje 1,600 kop na Rogowie oraz ruchomości, naznaczając jej i dzieciom (których nie wylicza) opiekunów ⁴⁾. Niezawodnie umarł około 1557 r. W Grudniu 1558 r. *kniahinia Dorota Nikodemówna Żylińska wdowa*, odbiera napowrót pieniądze i powraca dom w Wilnie, kupiony przez *nieboszczyka jej męża kniazia Iwana Wasilewicza Żylińskiego* ⁵⁾. W następnym roku *kniahinia Iwanowa Wasilewicza Żylińska Dorota Nikodemówna Ciechanowiecka starościanka Mielnicka*, sprzedaje panu Mikołajowi Kiszce Ciechanowskiemu podczaszemu w. ks. Lit., staroście Drohickiemu, za 900 kop groszy, majątek Dubniki, kupiony od rodzonych braci Piotra, Kacpra i Andrzeja Nikodemowiczów Ciechanowieckich starościców Mielnickich ⁶⁾. Według popisu wojska Litewskiego z 1565 r. *kniahinia Dorota Żylińska* (sic), obowiązana postawić 17 koni w pancerzach z przyłbicami i tarczą z drzewa ⁷⁾.

Kniaź Iwan Wasilewicz Żyliński w testamencie swoim z 1556 r., wspomina o dzieciach, których nie wylicza. Dziećmi temi byli niezawodnie synowie Andrzej i Jan.

Kniaź Andrzej Żyliński otrzymuje 1582 r. przywilej na dwie służby ludzi ⁸⁾. Będąc wojskim Witebskim *kniaz Andrzej Iwanowicz Żyliński* w 1596 r. władał majątkiem Konskim w Witebskim ⁹⁾. Tenże *kn. Andrzej Żyliński wojski Witebski* mianowany 27 Listopada 1596 r. marszałkiem Upitskim ¹⁰⁾. Wojskim Witebskim po *kniaziiu Andrzeju Żylińskim*, który postąpił na marszałkostwo Upitskie, został 7 Marca 1597 r. kniaz Janusz Drucki-Sokoliński ¹¹⁾. Widocznie jednak kniaz Andrzej marszałkostwa Upitskiego nie przyjął, a natomiast 25 Marca 1597 r. mianowany marszałkiem Witkomierskim ¹²⁾. Umarł 1602 r.; marszałkiem powiatu Witkomierskiego, po śmierci *kniazia Andrzeja Żylińskiego*, mianowany 22 Marca 1603 r. Aleksander Rajcecki ¹³⁾. Dobra lenne Rogowo po *bezpotomnej śmierci kn. Andrzeja Żylińskiego*, otrzymuje dopiero 1610 r. Mikołaj Sapieha kuchmistrz w. ks. Lit. ¹⁴⁾; widocznie jednak Sapieha nie utrzymał się przy tym majątku, który powrócił do sukcesorów kniazia Andrzeja ¹⁵⁾. *Wdowa kniazia Andrzeja Żylińskiego* występuje 1604 r. w pewnej sprawie ¹⁶⁾.

Jan Żyliński zaślubił 1593 r. Halszkę Chodkiewiczównę kasztelanek Wileńską ¹⁷⁾. *Jan Żyliński i małżonka jego Elżbieta Chodkiewiczówna* otrzymują 1595 r. przywilej na 3 siola w dzierżawie Puńskiej: Lankieliszki, Malnicze i Choromy a 1598 r. potwierdzenie tegoż przywileju ¹⁸⁾. Jan Żyliński umarł około 1600 r., a wdowa po nim wyszła powtórnie 9 Kwietnia 1603 r. za Samuela Wołowicza ¹⁹⁾, ale prędko umarła; wdowiec po niej ożenił się 25 Września 1605 z Halszką Sapieżanką ²⁰⁾.

Córkami Jana i Elżbiety z Chodkiewiczów Żylińskich były niezawodnie:

Dorota Żylińska, żona 1) Mikołaja Frackiewicza Radziwińskiego starosty Lidzkiego i Wasiliskiego, 2) Andrzeja Szujskiego; w 1632 r. Dadzibóg Frackiewicz Radziwiński dworzanin królewski, syn Mikołaja Frackiewicza Radziwińskiego starosty Lidzkiego i *Doroty Żylińskiej obecnej Andrzejewej Szujskiej*, wyjeżdżając za granicę dla dokończenia edukacji, porucza opiekę nad rodzeństwem i dobrami Lwu Sapieże wojewodzie Wileńskiemu ²¹⁾. Oboje, Andrzej Szujski miecznik Brzeski i *żona jego Dorota Żylińska*, otrzymują 1639 r. przywilej na oddanie warendę dzierżawy Inturskiej ²²⁾.

Katarzyna Żylińska, najprzód za Janem Ogińskim dzierżawcą Kormiałowskim, jako żona którego *kniazna Katarzyna Żylińska* władała 1628 r. Tułowem ²³⁾. Ogiński zostawszy następnie kasztelanem Mściławskim zmarł 1639 r., poczem wdowa po nim wyszła za Krzysztofa Kiszkę wojewodę Witebskiego, obok którego występuje 1641—1645; zmarła około 1646 r. bezpotomnie ²⁴⁾. Władała po przodkach Rogowem, o który po jej śmierci procesowali się Pac z Donowojami ²⁵⁾. Ze sprawy, która

¹⁾ 1555 Października 16 (S. 33 k. 420). ²⁾ S. 33 k. 552 i 621. ³⁾ Tamże k. 696 od. ⁴⁾ Z. 34 k. 236.

⁵⁾ 1558 Grudnia 10 (S. 38 k. 566). ⁶⁾ 1559 Czerwca 14 (Z. 40 k. 406). ⁷⁾ Arch. Jugo Cz. VII T. I 216. ⁸⁾ Z. 69 k. 153. ⁹⁾ Trudy Wileńskiego IX Archeologicznego zjazdu. Wilno 1893 r. Oddział II str. 190. ¹⁰⁾ Z. 83 k. 137 d. 148. ¹¹⁾ Tamże k. 228 d. 230. ¹²⁾ Z. 89 k. 234. ¹³⁾ Z. 85 k. 235. ¹⁴⁾ Z. 89 k. 200. ¹⁵⁾ Patrz niżej. ¹⁶⁾ Z. 88 k. 74. ¹⁷⁾ Jewłaszewski, Pamiętnik 59. ¹⁸⁾ Przywilej z d. 7 Sierpnia 1595 r., potwierdzenie 7 Marca 1598 r. (Z. 83 k. 290 d. 279). ¹⁹⁾ Jewłaszewski, Pamiętnik str. 70. ²⁰⁾ Archiwum domu Sapiehow I 467, 469. ²¹⁾ Z. 104 k. 252. ²²⁾ Z. 113 k. 472. ²³⁾ Patrz wyżej str. 621. ²⁴⁾ Tamże str. 298. ²⁵⁾ Tamże.